

Datum 29 JUNI 2010  
Kenmerk RBY2010017150

URENCO uitbreiding verrijking capaciteit tot 6200 tSW/jaar

### Richtlijnen Milieu Effect Rapport (MER)

Ruimte en Milieu  
Ministerie van Volkshuisvesting,  
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer



2413-25

## Colofon

### Contact

Postbus, AanvraagUrenco@minvrom.nl  
Portefeuille Milieu  
Directie Risicobeleid  
Rijnstraat 8  
Postbus 30945  
2500 GX Den Haag  
Interne postcode IPC 645

## Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding.....	4
1.2	Procedure m.e.r. ....	4
2	Hoofdpunten van de Richtlijnen.....	6
3	Doelstelling, beleid en besluiten.....	7
3.1	Aanleiding en doel.....	7
3.2	Beleidskader.....	7
3.3	Te nemen besluit(en).....	7
4	Voorgenomen activiteit en alternatieven.....	8
4.1	Algemeen.....	8
4.2	Beschrijving van installaties en processen.....	8
4.2.1	Procesvoering, controle en onderhoud, mitigerende maatregelen.....	8
4.2.2	Ontmanteling en decontaminatie.....	9
4.2.3	Veiligheidsaspecten.....	9
4.3	Alternatieven.....	9
4.3.1	Mest milieuvriendelijk alternatief (mma).....	10
4.4	Referentie.....	10
5	Bestaande milieusituatie en milieugevolgen.....	11
5.1	Algemeen.....	11
5.2	Woon- en leefmilieu.....	11
5.2.1	Lucht.....	11
5.2.2	Geluid.....	12
5.2.3	Water.....	12
5.3	Natuur.....	12
6	Leemten in Milieu-informatie.....	13
7	Monitoring- en Evaluatieprogramma.....	14
8	Vorm, presentatie en samenvatting van het MER.....	15
8.1	Vorm en presentatie.....	15
8.2	Samenvatting.....	15
9	Ondertekening.....	16
10	Bijlage.....	17
10.1	Publicatielijst Urenco.....	17

## Inleiding

1

### 1.1 Aanleiding

URENCO Nederland B.V., (verder: URENCO) heeft het voornemen om de capaciteit voor het verrijken van uranium uit te breiden van 4.950 tSW/jaar naar maximaal 6200 tSW/jaar. Om de uitbreiding te kunnen realiseren zal één van de twee aanwezige fabrieken (Separation Plant 5; verder SP5) met twee modulen (hallen) worden uitgebreid.

Verder is het de bedoeling om de opslagcapaciteit van UF<sub>6</sub>-materiaal (feed en tails)<sup>2</sup> te verhogen van 52.250 ton naar 65.000 ton en van die van verrijkt materiaal (product) van 2.200 ton naar 3.000 ton, alsmede om de bedrijfsvoering te optimaliseren. Ook zal de extra hoeveelheid feed en tails worden ondergebracht in een nieuw gebouw.

URENCO beschikt voor haar verrijkingssactiviteiten over een vergunning op grond van de Kernenergiewet. De thans vergunde verrijkingsscapaciteit bedraagt 4950 tSW/jaar.

Voor de uitbreiding van de verrijkingsscapaciteit is in elk geval een wijziging van de kernenergiewetvergunning vereist.

Ten behoeve van de besluitvorming over de wijziging van de kernenergiewetvergunning wordt door de initiatiefnemer URENCO ook een milieueffectrapport (MER) gemaakt op grond van het Besluit milieueffectrapportage 1994.

Het bevoegd gezag wordt gevormd door de Ministers van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM; coördinerend bevoegd gezag), van Economische Zaken en Sociale Zaken en Werkgelegenheid, in overeenstemming met de Ministers van Verkeer en Waterstaat, en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

### 1.2 Procedure m.e.r.

Voor de uitbreiding van de verrijkingsscapaciteit wordt voorafgaand aan de vergunningprocedure een m.e.r.-procedure doorlopen.

Op 2 maart 2010 is van URENCO een startnotitie m.e.r. ontvangen, waarmee de m.e.r.-procedure officieel van start is gegaan. Op 26 maart 2010 is er een adviesaanvraag bij de Commissie voor de m.e.r. ingediend en bij de wettelijke adviseurs.

De openbare kennisgeving van de startnotitie vond plaats op 7 april 2010 door het plaatsen van een advertentie in de Staatscourant en in diverse dag-, nieuws- en huis-aan-huisbladen in Nederland en Duitsland.

De startnotitie heeft vanaf 8 april 2010 tot en met 19 mei 2010 op meerdere plaatsen in Nederland en Duitsland ter inzage gelegen en was vanaf dat moment ook in te zien op de website van het ministerie van VROM. Gedurende deze periode was er voor een ieder de gelegenheid om mondeling of schriftelijk zienswijzen naar

<sup>1</sup> tSW: ton "separative work units" (eenheid voor de productiecapaciteit van verrijkingfabrieken).

<sup>2</sup> Hieronder verstaan: de grondstof ('feed') en het verarmde resproduct ('tails').

voren te brengen ten aanzien van de te onderzoeken aspecten in het milieu-effectrapport (MER).

In totaal zijn in deze periode 32 zienswijzen binnengekomen, waarvan 2 zienswijzen buiten de termijn.

Op 31 mei 2010 heeft de Commissie voor de m.e.r. haar advies voor de MER-richtlijnen uitgedacht (rapportnummer 2413-22). Daarbij is door de Commissie kennisgenomen van alle ingediende zienswijzen en adviezen.

De startnotitie m.e.r., de wettelijke eisen aan de inhoud van een MER, het advies van de Commissie voor de m.e.r. en alle ingebrachte zienswijzen en overige adviezen vormen voor het bevoegd gezag de basis voor de inhoud van de onderhavige richtlijnen.

Met deze Richtlijnen geeft het bevoegd gezag aan welke milieu-informatie het MER dient te bevatten en hoe het MER moet worden opgezet. In het MER zullen door URENCO de milieugevolgen worden beschreven van de voorgenomen uitbreiding en van een aantal alternatieven daarvoor. Het MER zal te zijner tijd tezamen met de Kernenergiewetvergunningaanvraag door URENCO worden ingediend en dient ertoe om het milieubelang bij de beslissing op die aanvraag een volwaardige plaats te geven.

## 2 Hoofdpunten van de Richtlijnen

De volgende punten worden beschouwd als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een beschrijving van installaties en processen, zowel bij normale bedrijfsvoering als bij storingsituaties en calamiteiten, die verband houden met:
  - emissies van niet-radioactieve stoffen (zoals zware metalen en fluorverbindingen) en chemisch toxicologische gevolgen;
  - emissies van radioactieve stoffen en radiotoxologische gevolgen;
  - het stralingsniveau aan de terreingrenzen.
- een beschrijving van de uitbreiding van SP5 en van de wijzigingen in de opslag van feed en tails ten opzichte van de op dit ogenblik vergunde situatie (4.950 tSW/jaar), voor zover relevant voor het milieu. De hiervoor genoemde milieugevolgen dienen kwantitatief te worden beschreven.
- een goede en publieksvriendelijke samenvatting waarin de milieugevolgen, de mogelijke alternatieven en vooral het meest milieuvriendelijke alternatief kort en bondig worden beschreven.

In de volgende hoofdstukken geeft het bevoegd gezag in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De richtlijnen zijn aanvullend op hetgeen door URENCO zelf is aangegeven in de startnotitie. Dat wil zeggen dat in de richtlijnen niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van het bevoegd gezag in de startnotitie voldoende aan de orde komen.

## 3 Doelstelling, beleid en besluiten

### 3.1 Aanleiding en doel

De achtergronden voor het initiatief, zoals de ontwikkelingen in de vraag naar verrijkt uranium op de korte, middellange en lange termijn, zijn in de startnotitie helder beschreven. Neem dit over in het MER.

Geef aan in welke mate en om welke redenen verrijking wordt voorzien tot meer dan 5% uranium-235, en wat daarvan de betekenis is voor de te realiseren capaciteit.

Het doel van het voornemen is in § 2.3 van de startnotitie concreet aangegeven. In aanvulling daarop dient ook aangegeven te worden welke doelen URENCO voor zichzelf stelt op het gebied van veiligheid en milieubescherming en -verbetering en hoe de realisatie van die doelen wordt vormgegeven.

### 3.2 Beleidskader

Geef kort aan welke randvoorwaarden en uitgangspunten gelden bij dit voornemen. Te denken valt aan ruimtelijke beperkingen, grenswaarden voor emissies, en dergelijke. Hierbij dient te worden verwezen naar de beleidsnota's, (ontwerp-) plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd. Beschrijf ook de wijze waarop toetsing van ontwikkelingen in de omgeving van het bedrijf<sup>3</sup> aan wettelijke dosislimieten is geborgd.

De consequenties van deze kaders voor de ontwikkeling van alternatieven moeten worden aangegeven. In het bijzonder op het gebied van natuurwetgeving (zie § 5.3 van deze richtlijnen) hebben sinds 2006 ontwikkelingen plaatsgevonden die mogelijk resulteren in extra aandachtspunten voor dit initiatief.

### 3.3 Te nemen besluit(en)

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor het besluit tot wijziging van de inrichting op grond van de Kernenergiewet. Tevens dient te worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdspad het besluit wordt genomen en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Vermeld tot slot de besluiten die in een later stadium moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren en geef aan of hieraan onderzoek is verbonden.

<sup>3</sup> Een voorbeeld van een dergelijke ontwikkeling was de wijziging in de juridische status van medewerkers van een buurbedrijf die een aantal jaren geleden is doorgevoerd.

## Voorgenomen activiteit en alternatieven

### 4.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu bij zowel normale bedrijfsvoering als bij storingsituaties en calamiteiten. Het gaat daarbij in het bijzonder om de onderdelen die samenhangen met:

- emissies van niet-radioactieve stoffen (zoals zware metalen en fluorverbindingen);
- emissies van radioactieve stoffen en de stralingsbelasting die daarvan het gevolg is;
- de stralingsbelasting aan de terreingrens.

Besteed in de eerste plaats aandacht aan de uitbreiding van de SP5 en aan wijzigingen in de opslag van feed, tails en verrijkt materiaal ten opzichte van de situatie die op dit ogenblik is vergund.

Vanuit het oogpunt van zorgvuldigheid beveelt het bevoegd gezag aan om ook een vergelijking met een maximale productie van 4.500 tSW/jaar te maken, omdat die het onderwerp vormde van het vorige MER (in 2006) en beschouwd kan worden als het laatste referentiepunt waarvoor een volledige analyse van mogelijke milieugevolgen is beoordeeld.

Beschrijf ook de door te voeren optimalisatie van de bedrijfsvoering voor zover relevant voor het milieu.

### 4.2 Beschrijving van installaties en processen

De beschrijving van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moet in ieder geval aandacht besteden aan:

#### 4.2.1 *Procesvoering, controle en onderhoud, mitigerende maatregelen*

- het proces van verrijking, herverrijking en blending aan de hand van schema's en massabalansen;
- voorzieningen ter voorkoming van het vrijkomen van Uf<sub>6</sub> en/of de radioactieve of chemisch-toxicologische reactieproducten van Uf<sub>6</sub>, onder normale en bijzondere bedrijfsomstandigheden. Ga hierbij in op de toegepaste insulatiesystemen, het (calamiteiten-) luchtreinigingssysteem en de afvalwateropvang en -behandeling. Beschrijf dit niet alleen voor het reguliere productieproces, maar ook voor de schoonmaakwerkzaamheden van bijvoorbeeld containers;
- voorzieningen en maatregelen ter voorkoming van kriticiiteit, waarbij in het bijzonder gedacht wordt aan het transport en de opslag van uranium met hogere verrijkinggraden (tot 10%) en afwijkende situaties die zich hierbij kunnen voordoen;
- de hoeveelheden, de wijze van aanvoer, afvoer<sup>4</sup> en opslag van en de mogelijke incidenten en ongevallen met feed, tails en product, zowel voor de huidige als voor de toekomstige situatie. Besteed vooral aandacht aan het management van de hoeveelheid opgeslagen tails, voorzieningen om de externe stralingsbelasting

<sup>4</sup> Enkele zienswijzen vragen aandacht voor de frequentie en routing van transporten (in de bijlage nrs 24, 26 en 27) of voor de betekenis van de toekomstige aansluiting op het spoorwagennet voor het transport van grondstoffen en producten (bijvoorbeeld in de bijlage nr 5)



te beperken en de wijze waarop het afvoeren en de verwerking van de talis is geborgd;

- de samenstelling van de aangevoerde feed, de kans op (radioactieve) contaminatie van eventuele uit uraniumrecycling of -opwerking afkomstige feed en de mogelijke invloed hiervan op (de veiligheid van) het bedrijfsproces, op de afvoer van afval en decommissie van de installaties;
- voorzieningen ter voorkoming van radioactieve en/of chemisch-toxische stoffen in bodem, lucht en water tijdens opslag en transport;
- voorzieningen en maatregelen ter voorkoming van het vrijkomen van hulpstoffen, voor zover relevant voor veiligheid en milieu.

#### 4.2.2 Ontmanteling en decontaminatie

- het proces van ontmantelen en decontamineren van uit gebruik genomen apparatuur, installaties en gebouwen;
- de aard, de hoeveelheid, de wijze van behandelen, de afvoer en de eindbestemming van de hierbij vrijkomende materialen en afvalstoffen;
- de eventuele verontreiniging van de omgeving die ontstaat door decontaminatie en de wijze van saneren daarvan.

#### 4.2.3 Veiligheidsaspecten

- de veiligheidsaspecten die ten opzichte van de omgeving worden aangehouden. Geef aan of er bij eventuele ongevallen mogelijk sprake van domino-effecten op eigen installaties of installaties van anderen;
- de storingen en bijna-ongevallen (met interne of externe veiligheidsgevolgen) die zich tot nu toe bij URENCO of bij vergelijkbare installaties buiten Nederland hebben voorgedaan, de milieugevolgen ervan en de preventieve en/of mitigerende maatregelen die naar aanleiding van deze storingen zijn genomen. Leg een relatie met het veiligheidsbeheersysteem van het bedrijf en hoe hierin zoveel als mogelijk zeker wordt gesteld dat er naar wordt gehandeld. Reken ook (potentiële) kriticiëtsituaties tot deze storingen?
- het MER dient een kwantitatieve risicoanalyse en de berekende effecten van buiten-ontwerpongevallen te bevatten. De gekozen buiten-ontwerpongevallen dienen gemotiveerd te worden. Ga uit van een actualisatie van de gevolgen van de faalmechanismen en ongevallen die zijn beschreven in recente veiligheidsanalyses, zoals die in het MER uit 2006. Betrek hierbij ook (potentiële) kriticiëtsituaties.

### 4.3 Alternatieven

In de startnotitie is aangegeven dat de volgende alternatieven in het MER zullen worden beschreven:

- voorkeursalternatief;
- meest milieuvriendelijk alternatief (mma);
- nulalternatief
- autonome ontwikkelingsalternatief.

Zoals eerder aangegeven (in hoofdstuk 2 en paragraaf 4.1) dienen de alternatieven te worden vergeleken met de nu vergunde situatie (4.950 tSW/jaar). Het bevoegd gezag beveelt echter aan om ook een vergelijking te maken met de situatie beschreven in het vorige MER (2006).

Het bevoegd gezag is van mening dat met deze alternatieven het spectrum aan mogelijkheden in voldoende mate in beeld kan worden gebracht.

**4.3.1 Meest milieuvriendelijk alternatief (mma)**

- Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) moet:
- uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu;
- binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen.

Besteed bij de ontwikkeling van het mma vooral aandacht aan:

- beperking van de omvang van de opslag van UF<sub>6</sub>. Geef aan welke criteria worden gehanteerd voor het beoordelen van de toepasbaarheid van talis en welke mogelijkheden er zijn voor optimaliseren van dit onderdeel van de keten met het oog op het reduceren van de veiligheidsrisico's en het verminderen van de stralingsbelasting aan de terreingrens;
- maximale beperking van de hoeveelheid UF<sub>6</sub> in vloeibare toestand en bij verhoogde druk, zodat de risico's van het vrijkomen van UF<sub>6</sub> verder beperkt worden;
- maximale vergroting van de effectiviteit van voorzieningen die lozingen naar lucht, water en bodem beperken en de geluidshinder terug te dringen door de verdeling van aan- en afvoer van grondstoffen en producten over weg en spoor te optimaliseren".

**4.4 Referentie**

De referentiesituatie is de basis voor de beschrijving en de afweging en beoordeling van de milieueffecten van de voorgenenen activiteit en de alternatieven. Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenenen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover al is besloten.

## Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

## 5.1 Algemeen

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bepaal, waar nodig, de ernst van de gevolgen in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- vermeld onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens;
- maak de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald, inzichtelijk en controleerbaar door basisgegevens in bijlagen op te nemen of door expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- besteed vooral aandacht aan effecten die per alternatief verschillen of die de gestelde normen (bijna) overschrijden;
- maak zoveel mogelijk gebruik van evaluatie- en monitoringsgegevens van de bestaande situatie.
- Benoem - gegeven de ligging van URENCO in de nabijheid van de grens met Duitsland - afzonderlijk de grensoverschrijdende effecten die zich eventueel daar kunnen voordoen<sup>7</sup>.

Geef het studiegebied aan op kaart. Per milieuaspect kan de omvang van het studiegebied verschillen. De kaart(en) moet(en) een overzicht geven van de in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden en objecten.

## 5.2 Woon- en leefmilieu

## 5.2.1 Lucht

Beschrijf kwantitatief de gevolgen van de installatie voor emissies van radioactieve, respectievelijk chemisch-toxische stoffen naar de omgeving.

## Chemisch-toxische gevolgen

- Beschrijf de emissies van fluorverbindingen en zware metalen bij normale bedrijfsvoering, storingen en calamiteiten;
- Evalueer de bij deze emissies behorende blootstelling en de bijbehorende risico's voor mens en milieu.

## Radiotoxicologische gevolgen

- Beschrijf de emissie van radioactieve stoffen bij normale bedrijfsvoering, storingen en calamiteiten;
- Evalueer de bij deze emissies behorende individuele en collectieve stralingsbelasting en bereken de hiermee verbonden risico's voor mens en milieu.

Effecten van NO<sub>x</sub> en fijn stof

- Het MER dat is gepubliceerd in 2006 geeft aan dat overige emissies naar lucht, water en bodem verwaarloosbaar klein zijn. Onderbouw, in het bijzonder voor natuur (zie 5.3 van deze richtlijnen) en op basis van recente inzichten, of deze conclusie nog steeds gerechtvaardigd is.

<sup>7</sup> (zie onder andere in de bijlage nrs 4, 9, 24 en 26)

- Ga in op de aan- en afvoer van grond- en hulpstoffen (mogelijk deels via spoor) en de milieueffecten hiervan.

### 5.2.2 Geluid

Beschrijf de actuele geluidsbelasting en de verwachte wijzigingen hierin als gevolg van het initiatief. Doe dit door een beeld te geven van het akoestisch ruimtebeslag en van het aantal geluidsbelaste woningen en overige geluidsgevoelige bestemmingen binnen de geluidsc contouren. Beschrijf daarbij ook de genomen en de te nemen maatregelen om de geluidsbelasting terug te dringen.

### 5.2.3 Water

In het MER dienen de mogelijke nadelige gevolgen van het lozen van verontreinigd hemelwater en/of bluswater op de Weezebeek als gevolg van calamiteiten te worden beschreven.

### 5.3 Natuur

In het MER dienen de mogelijke belangrijke nadelige gevolgen voor de natuur beschreven te worden. Het bevoegd gezag adviseert dit te doen aan de hand van de volgende informatie.

Geef in het MER aan of het voornemen, in cumulatie met andere autonome ontwikkelingen in het plangebied, gevolgen kan hebben voor beschermde natuurgebieden (externe werking).<sup>8</sup> Daarbij dient vooral de toename van de emissie en depositie van NO<sub>x</sub> beschouwd te worden. Indien het voornemen gevolgen kan hebben, presenteert dan per Natura 2000-gebied:

- de begrenzingen van het gebied op kaart, inclusief een duidelijk beeld van de ligging van het plangebied;
- de afstanden van de voorgenomen activiteit tot de beschermde gebieden of kaarten met een duidelijke schaal waaruit dit is af te leiden.
- de (vigerende) instandhoudingdoelstellingen voor de verschillende soorten en habitat en of sprake is van een behoud- of verbeterdoelstelling;
- de (landelijke) staat van instandhouding en de betekenis van dit gebied voor de verschillende soorten en habitat;
- de gevolgen van de depositie op de natuur. Geef daarbij aan of er een (verdere) overschrijding is van de kritische depositiewaarden.

<sup>8</sup> Als op grond van objectieve gegevens niet kan worden uitgesloten dat het voornemen afzonderlijk dan wel in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, rekening houdend met de instandhoudingdoelstellingen van dat gebied, geldt dat een passende beoordeling opgesteld moet worden. Onderzoek in de passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat het project in cumulatie met andere projecten of handelingen geen schadelijke gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van het gebied.

## Leemten in Milieu-informatie

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

## Monitoring- en Evaluatieprogramma

Het bevoegd gezag moet bij het besluit over de vergunning op grond van de kernenergiewet aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat URENCO in het MER aangeeft hoe het lopende monitoringsprogramma is opgezet en of en, zo ja, op welke wijze dit programma moet worden aangepast naar aanleiding van het voornemen.

### 3.1 Vorm en presentatie

Het MER dient zo te worden opgesteld dat het voor een breed publiek begrijpelijk en toegankelijk is. Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie wordt verder aanbevolen om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklaarde woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

Voeg een overzicht toe waarin staat aangegeven waar de gevraagde gegevens uit deze richtlijnen in het MER zijn opgenomen.

### 3.2 Samenvatting

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door betrokken bestuursorganen en insprekers. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijkking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma en het voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in kennis en de consequenties daarvan voor de beoordeling van milieueffecten en veiligheid.

